

VERENIGING VRIENDEN VAN DE AMSTERDAMSE BINNENSTAD

Algemene Ledenvergadering, 25 april 2015, Bethaniënklooster

ALGEMEEN VERSLAG 2014

Inleiding

De vorige ALV vond plaats op 22 maart 2014 en deze op 25 april 2015. Dit algemeen jaarverslag heeft betrekking op de periode tussen deze twee ledenvergaderingen (terwijl het fiscale verslag betrekking heeft op het kalenderjaar). Het betreft een bijzonder verslagjaar. De vereniging is opgericht op 6 maart 1975 en bestaat dus nu veertig jaar. In al die jaren heeft de VVAB gestreden voor het behoud en herstel van de Amsterdamse binnenstad en vele belangrijke resultaten weten te bereiken, ondanks of misschien juist wel omdat we een organisatie van vrijwilligers zijn. Dat is de kracht van onze vereniging.

Het Open Havenfront

Ook bij het belangrijkste resultaat van dit verslagjaar - het Open Havenfront - blijkt hoe belangrijk de inzet van vrijwilligers is. Dat resultaat was niet mogelijk zonder het goede inhoudelijke werk van onze eigen leden, waarbij in het bijzonder Hendrik Battjes moet worden genoemd. We kunnen er zeker van zijn dat wanneer over enkele jaren het Open Havenfront is gerealiseerd, de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit ook zal afstralen op de VVAB. Dat hebben wij - sterker: wij alléén - weten te bewerkstelligen.

De VVAB kwam in actie toen het College van B & W begin 2014 liet weten het raadsbesluit van 2000 naast zich neer te leggen en met het voorstel kwam om van het busstation bij de PH-kade een pleintje te maken, met daaronder een stalling voor 4.000 fietsen. De VVAB begon met een politieke lobby, zo werd o.m. een informatiebijeenkomst georganiseerd waar de vereniging kwam met een aantal alternatieve voorstellen waaronder het maken van de fietsenstalling onder het te vergroten wateroppervlak. Deze lobby leidde ertoe dat de gemeenteraad op 13 maart 2014 unaniem een motie aannam waarin het uitgangspunt om het Open Havenfront vóór het Centraal Station te verbreden werd herbevestigd. Op basis van dit raadsbesluit gingen de ambtenaren aan het werk, waarbij overleg met de VVAB meerdere keren heeft plaatsgevonden. Het VVAB-voorstel vormde uiteindelijk de basis van het collegevoorstel en de raad stemde er op de commissievergadering van 18 maart mee in. In de raad van 1 april werd het voorstel formeel aanvaard.

Dit betekent dat dankzij de VVAB het oude raadsbesluit van 2000 is hersteld: het Open Havenfront wordt bij Hotel Victoria een flink stuk breder ten koste van het busstation dat definitief zal verdwijnen. Onder het water komt een fietsenstalling voor 7000 fietsen, een belangrijke bijdrage aan het oplossen van het fietsparkeerprobleem bij het Centraal Station.

Structureel gebruik van het water voor fietsparkeren

De fietsenstalling onder het Open Havenfront wijst de weg op welke wijze het fietsparkeerprobleem in de binnenstad moet worden aangepakt. Niet in de openbare ruimte maar in pandig of ondergronds. Vanuit hetzelfde uitgangspunt heeft de VVAB in december 2014 een raadsadres geschreven waarin zij waarschuwt tegen het structurele gebruik van de grachten om het fietsparkeerprobleem op te lossen. De gemeente overweegt bijvoorbeeld om de Lijnbaansgracht bij het Leidseplein te overkluizen met een fietsenstalling en onderzoekt tevens de mogelijkheid dat te doen op het Singel tegenover de Bloemenmarkt. Het gaat hier niet om tijdelijke voorzieningen zoals dekschuiten maar om permanente speciaal te ontwerpen constructies. De VVAB heeft aangegeven dat zij dergelijke plannen als een aantasting van het Unesco Werelderfgoed beschouwt. De

grachten zijn in Amsterdam geen bouwlocatie. De grachten zijn het belangrijkste onderdeel van de aanwijzing tot Werelderfgoed van de Unesco, dat ook geldt voor de zogenaamde 'bufferzone', net buiten de grachtengordel. Daarnaast is bebouwing van de grachten in tegenspraak met de gemeentelijke beleidsnota's Waterplan Amsterdam, Water het Blauwe Goud (1999) en de Visie op het water van de Binnenstad (2006).

In de jaren negentig en begin deze eeuw heeft de VVAB geprobeerd enkele gedempte grachten weer open te laten graven, zoals het Kleine Gartmanplantsoen. De vereniging ziet het voornemen van de gemeente als de omgekeerde wereld. In plaats van opengraven gebeurt nu het tegenovergestelde. De VVAB kan vanuit haar statutaire doelstelling niet anders dan zich hiertegen verzetten. In maart 2015 heeft de VVAB een persbericht doen uitgaan waarin juridische stappen tegen een permanente fietsenstalling op de Lijnbaansgracht zijn aangekondigd.

Luifels CS

Vanwege onduidelijkheid over de vraag of de monumentale luifels van de voorgevel van het Centraal Station nu wel of niet geheel worden teruggebracht, heeft de VVAB in november 2014 Pro-Rail om opheldering gevraagd. Uiteindelijk - pas nadat er raadvragen over werden gesteld - kreeg de VVAB per brief een positieve reactie. De luifels zullen geheel worden teruggebracht, niet alléén voor het centrale gedeelte van de voorgevel maar ook ter linker- en rechterzijde daarvan. Uiteraard zal de VVAB toezien op de uitvoering van deze schriftelijke toezegging.

Masterplan Oude Kerk aangepast en toreningang plannen geschrapt

De VVAB heeft in het verslagjaar een belangrijk resultaat bereikt in de Oude Kerk door procedures te voeren en een publiek debat over de toekomst van het oudste gebouw van Amsterdam te organiseren. Aanleiding hiervoor vormden plannen van de Stichting de Oude Kerk - in 1955 opgericht om het oudste gebouw van Amsterdam in stand te houden, toen nog onder toezicht van de oudheidkundige verenigingen - het kerkgebouw te transformeren in een lege kunsthall. Ten behoeve van deze herbestemming had de Stichting een plan gemaakt om de toreningang een zeer modieuze inbouw te geven die in een hippe modewinkel niet zou misstaan. De VVAB tekende hiertegen bezwaar aan en vroeg een voorlopige voorziening aan bij de rechtbank. De tijdsvertraging die dat veroorzaakte, gaf het publieke debat de kans een verschil te maken. Een rondetafelgesprek op 9 april 2014 leidde tot een belangrijke aanpassing van het masterplan van de Stichting De Oude Kerk, waarin niet alleen de hedendaagse kunst maar ook en vooral het gebouw zelf, het belangrijkste bezit van de stichting, centraal komt te staan, indachtig de bedoelingen van de oprichters van de stichting. Op 11 juli 2014 maakte stadsdeelvoorzitter Oranje bekend dat de plannen voor de toreningang definitief van de baan zijn. Daarop trok de vereniging haar hoger beroep bij de Raad van State in. Inmiddels is het Zuidportaal op terughoudende wijze opnieuw ingericht als ingang. Uiteraard blijft de VVAB ook in de toekomst uiterst alert als het om het belangrijkste en oudste beschermde monument van Amsterdam gaat.

Bouw zwembad-tuinhaus door de rechter stilgelegd

Tot tweemaal toe heeft de vereniging de gang naar de rechter gemaakt om de bouw van een vergroot tuinhuis met een zwembad in de keurtuin van Herengracht 572 tegen te houden. Volgens de vereniging is het tuinhuis-zwembad in strijd met het bestemmingsplan en het onderliggende beleid t.a.v. (keur)tuinen. De voorzieningenrechter heeft in haar uitspraak van 23 december 2013 en opnieuw op 28 mei 2014 de vereniging gelijk gegeven. Het bestemmingsplan is gericht op het beschermen van groen en dient zwaar te wegen. Inmiddels heeft het stadsdeel het zwembad uit de vergunning gehaald omdat zij dat inmiddels als 'vergunningsvrij' behandelt. De discussie op de zitting in de

bodemprocedure op 13 januari 2015 ging daarom geheel over de vraag of het bestemmingsplan een vergroot tuinhuis op de vergunde locatie en georiënteerd op de Keizersgracht toestaat. De vereniging heeft daar maximaal op ingezet, o.a. met een onafhankelijke contra-expertise van bureau De Fabryck. De vereniging heeft in dit dossier de expertise van een bestuursrechtsspecialist (Selma van Velzen) ingekocht. Uitspraak van de rechtbank had in februari moeten komen, maar is met zes weken, tot medio april, uitgesteld. Tegen een ongunstige uitspraak staat de mogelijkheid van een hoger beroep open.

Bas Boot gaat weg

Het handhavingsverzoek tegen de illegaal verbouwde Bas Boot (Prinsengracht t/o 239) heeft in 2014 geresulteerd in uitvoering door de toezichthoudende instantie op het water. De VVAB nam als belanghebbende deel aan de zitting van de rechtbank vanwege het beroep van de Bas Boot tegen de handhaving. De gemeente en daarmee impliciet ook de vereniging werd echter in het gelijk gesteld. Een hoger beroep door de Bas Boot bij de Raad van State werd één dag vóór de zitting, die op 8 januari 2015 zou plaatsvinden, ingetrokken, zodat de handhaving onherroepelijk is geworden. De Bas Boot staat momenteel te koop en de gemeente is bereid van de gedwongen verplaatsing naar een locatie buiten de binnenstad af te zien wanneer de Bas Boot wordt vervangen door een woonboot die wel aan de welstandsregels op het water voldoet. Als dat gebeurt, heeft het handhavingsverzoek van de vereniging het welstandsbeleid op het water - een resultaat van decennia lange discussie over de woonbotenproblematiek - versterkt.

Bouwvergunning Hotel Toren vernietigd

De rechtbank Amsterdam deed op 24 februari 2015 uitspraak in het bezwaar van de VVAB tegen de bouwvergunning voor Hotel Toren, Keizersgracht 164. Met deze vergunning werd het hotel toegestaan om het rijksmonument te vergroten met een doosvormige opbouw op de plaats waar zich ooit een historische kap bevond. Een restant van deze kap, een dwarskap aan de voorzijde, moet voor deze vergroting worden gesloopt. Over de bouwvergunning was reeds een tussenuitspraak gedaan door de rechtbank, waarna het stadsdeel een nieuw besluit heeft genomen, het zgn. 'herstelbesluit', om de geconstateerde gebreken te herstellen. Ook dit herstelbesluit is nu door de rechtbank vernietigd. Belangrijk is dat de rechter heeft bevestigd dat het financiële belang van een exploitant op zichzelf niet voldoende is om de conclusie te dragen dat sprake is van zodanig bijzondere individuele omstandigheden van de aanvrager, dat een afwijking van het negatieve welstandsadvies op deze grond is gerechtvaardigd. De rechtbank draagt het stadsdeel op binnen zes weken een nieuw besluit te nemen met inachtneming van haar uitspraak. Tevens is het stadsdeel veroordeeld tot het aan de VVAB uitbetalen van het betaalde griffiegeld.

Met deze uitspraak van de rechter komt hopelijk een einde aan een geschil dat al 17 jaar duurt en voor de VVAB het langst lopende dossier is. Alle partijen hunkeren naar dat einde en de VVAB hoopt dat een oplossing die voor alle partijen acceptabel is, serieus gaat worden onderzocht. De VVAB heeft de bestuurscommissie opgeroepen daaraan mee te werken en af te zien van (steun aan) een hoger beroep.

Publiek debat over de balans in de binnenstad

In het jaar 2014 was er een omslag in het denken over de balans in de binnenstad. Niet langer worden bewoners door de politiek als zeurpieten weggezet wanneer zij klagen over de "pretparkisering" van de binnenstad. De politiek ziet inmiddels wel in dat maatregelen nodig zijn. De VVAB heeft in deze omslag een belangrijke rol gespeeld. De VVAB was aanwezig in het publieke debat over de drukte in de binnenstad, o.a. op het stadsdebat georganiseerd door Het Parool in de Stadsschouwburg op 4 januari 2015. Ons actieve lid

Walther Ploos van Amstel hield een goed inhoudelijk verhaal. De VVAB heeft bovendien geparticipeerd in een door de Vereniging Amsterdam City geïnitieerde expertmeeting over de drukte in de binnenstad. Ook de ondernemers zien nu wel in dat maatregelen nodig zijn. Of het stadsbestuur durft door te pakken, zal nog moeten blijken. Voor dit thema zal het bestuur een vaste werkgroep 'Balans' in het leven roepen.

Soms lijkt het publieke debat afwezig, maar neemt de VVAB toch het voortouw in het beoordelen van de impact van bepaalde plannen op de balans in de binnenstad. Zo heeft de VVAB recentelijk kritiek geïfend op het voornemen om de openbare brugvleugels open te stellen voor uitbreiding van horeca-terrassen, ten koste van de openbare stoep en het zicht op de bruggen en het water, en een zienswijze ingediend over de voorgenomen toedeling van de helft van het nieuw in te richten Beursplein aan horecaterrassen ten koste van het openbare karakter van het Beursplein, dat in dit drukke deel van de binnenstad een prachtig rustpunt zou kunnen vormen.

Wittenberg, shortstay en de balans van de binnenstad

Naar aanleiding van de komst van een 'shortstay'-hotel in het verzorgingstehuis Wittenberg aan de Nieuwe Keizersgracht heeft de VVAB in november 2014 een goed gedocumenteerd raadsadres opgesteld over de wildgroei aan 'shortstay'-toeristenverblijven in de binnenstad en daarin enkele belangrijke aanbevelingen gedaan:

voorkom 'shortstay' in de Wittenberg,
schrap de uitzonderingen op de 'short stay'-vergunningenstop,
herzie de bestemmingsplannen,
stop het stimuleren van meer logiesruimte en bezuinig op Amsterdam Marketing,
bested het vrijkomende geld aan handhaving.

Vooralsnog heeft de VVAB hiervan alleen weten te bereiken dat de gemeente aan de eigenaar van Wittenberg - de Lutherse Diaconie - heeft laten weten dat er sprake is van onttrekking van woonruimte en derhalve dat er een vergunning dient te worden aangevraagd. De gemeente zal, volgens eigen zeggen, die aanvraag niet honoreren. Kortom, het draait uit op een juridisch geschil tussen de gemeente en de eigenaar. De VVAB ziet de uitkomst van dit geschil met vertrouwen tegemoet.

In april 2015 stuurde de VVAB in dezelfde geest een open brief aan de burgemeester over de balans in de binnenstad die tevens aan Het Parool werd aangeboden. Ook heeft de VVAB zich in een raadsadres uitgesproken tegen de komst van het Good Hotel aan de Westerdoksdijk.

De bierfiets

De VVAB wil dat de bierfiets wordt verboden. We hebben daarvoor politiek lobbywerk verricht. Uiteindelijk kwam er in oktober 2014 de toezegging van stadsdeelvoorzitter Oranje dat de mogelijkheid van een verbod in de APV serieus zal worden onderzocht. Daarna volgde de mededeling van de burgemeester dat de mate van overlast komende zomer zal bepalen of een verbod van de bierfiets in de APV wordt opgenomen. We zijn er dus nog niet, maar dit is wel een belangrijke stap voorwaarts.

Handhaving reclamevlaggen gevraagd

De VVAB heeft om handhaving van het verbod om reclamevlaggen gevraagd. Aan het handhavingsverzoek was een inventarisatie met 46 adressen op de grachten gevoegd, gemaakt door onze vrijwilliger Karin Maas. Het stadsdeel heeft laten weten dat de handhaving van vlaggen momenteel geen prioriteit heeft, waarmee impliciet wel wordt toegegeven dat het gebruik van reclamevlaggen in de openbare ruimte van het Unesco Werelderfgoed niet is toegestaan en ook ongewenst is. Tegen de politieke keuze om niet te handhaven staat de VVAB de mogelijkheid open de raad op andere gedachten te brengen, hetgeen zij heeft geprobeerd op 3 februari 2015, echter zonder succes. Er ligt

dus nu een politiek besluit om overtreding van de reclameregels niet te handhaven. Het enige dat de VVAB voor elkaar heeft kunnen krijgen is dat het stadsdeel bereid is de overtreders een brief te sturen. Het stadsdeel zal daarbij gebruik maken van de gegevens die de VVAB verstrekt. Dat betekent dat de VVAB zelf een rol krijgt in de handhaving, een unicum.

Het water

Op het gebied van de wildgroei op het openbaar water, dat steeds meer het karakter van een pretpark krijgt, heeft de vereniging op een aantal dossiers de nadruk gelegd:

De 'hottug'. Tegen de komst van deze drijvende badkuip, de 'hottug', loopt een beroepsprocedure bij de rechtbank.

De 'amfibike'. De vereniging was al snel op de hoogte van het feit dat Waternet namens de gemeente Amsterdam bereid was, na een aanvankelijke weigering, alsnog een vergunning te verlenen aan een bierwaterfiets, de 'amfibike'. We hebben de instanties laten weten dat de vereniging, indien deze vergunning wordt verleend, bezwaar zal aantekenen. Tegelijkertijd heeft de vereniging aan raadsleden gevraagd de vergunningsverlening te voorkomen. Ook publiciteit in de media heeft de duimschroeven maximaal aangedraaid. We wachten nog steeds op een besluit in deze.

Commerciële pleziersloepen. De VVAB heeft zeer recent pro forma bezwaar aangetekend tegen de vergunningverlening voor 25 extra, grotendeels open sloepen. Via een sluipteg (de innovatiebepaling) wordt de pleziervloot hiermee drastisch uitgebreid.

In deze waterdossiers hebben met name Diana Wind (voorzitter van de Werkgroep Water) en bestuursjuriste Joske Siemons (adviseur van het bestuur) belangrijk werk verricht. Zie verder het verslag van de Werkgroep Water.

Kortheidshalve blijven veel initiatieven hier onbesproken, zoals t.a.v. het Muntplein. Volgens planning zal enkele dagen vóór de ALV een besluit worden genomen door de Gemeenteraad over herinrichting van het Muntplein. Wij verwachten dat onze inzet op een ruimtelijk plein, met extra ruimte voor voetgangers en fietsers -ook op de Binnen Amstel, een deel Singel en de noord-oostkant van de Vijzelstraat- niet voor niets zal zijn geweest.

Geurt Brinkgreve Lezing

Ook dit jaar heeft de VVAB de Amsterdam Verjaardag op 27 oktober gevierd, in 2014 met een massaal bezochte bijeenkomst in de Zuiderkerk, die werd geleid door bestuurslid Yellie Alkema. De Amsterdamse schutterij gaf acte-de-présence op deze bijeenkomst. Voor het eerst werd de zgn. Geurt Brinkgreve Lezing gehouden: Norbert Middelkoop, conservator van het Amsterdam Museum, hield een interessante lezing over de schutters- en regentenstukken en de gebouwen waar deze portretten hingen. De lezing werd gehouden in aanwezigheid van mevr. Brinkgreve, de echtgenote van de in 2005 overleden Geurt Brinkgreve.

Voor wat betreft de Geurt Brinkgreve Restauratieprijs werkt de VVAB sinds dit verslagjaar samen met de gemeente Amsterdam. De Geurt Brinkgreve Bokaal van de gemeente en de VVAB ging dit jaar naar André van Stigt voor de succesvolle herbestemming van de Hallen.

Uit de organisatie

Op de vorige ALV is het bestuur uitgebreid met Yellie Alkema, Els Iping en Fred Kramer. Het dagelijks bestuur bestond sindsdien uit Jos Otten, Yellie Alkema en Hans Lurvink. Na de zomer heeft Yellie het voorzitterschap vanwege het terugtreden van Jos om gezondheidsredenen tijdelijk waargenomen. Jos herstelde en heeft zijn voorzitterschap weer opgenomen. Het bestuur besloot Fred Kramer te benoemen tot secretaris. Het DB

bestaat sindsdien uit Jos Otten, voorzitter, Fred Kramer, secretaris en Hans Lurvink, penningmeester.

Het bestuur kwam in het verslagjaar zeven keer bij elkaar: 8 april 2014 (238), 14 mei 2014 (239), 11 juni 2014 (240), 3 september 2014 (241), 22 oktober 2014 (242), 1 december 2014 (243), 26 januari 2015 (244) en 7 april 2015 (245).

Voor de verantwoording van de Werkgroep Waakhond, de Werkgroep Water en de Excursiecommissie verwijzen wij naar de afzonderlijke werkgroepsverslagen.

De hoofdredactie van ons blad 'Binnenstad' lag ook dit jaar weer bij Vincent van Rossem, de eindredactie bij Juliet Oldenburger.

De samenwerking met andere organisaties kreeg vooral gestalte in deelname van Yellie Alkema en/of Walther Schoonenberg aan de vergaderingen van het zgn. Amsterdam Erfgoed Overleg (voorheen Amsterdam Overleg) bij Bureau Monumenten & Archeologie in gebouw De Bazel.

Het afgelopen verslagjaar was er extra aandacht voor de maandelijkse borrel, die de laatste maanden in het Claverhuis aan de Elandsgracht zijn gehouden, onder leiding van Yellie Alkema. Steeds meer leden bezoeken de borrels, en laten ook weten met welke onderwerpen zij zich in het bijzonder bezighouden. Begin 2015 werd besloten de borrels voorlopig in de Zuiderkerk te houden.

In 2014 heeft de vereniging 317 nieuwe leden ingeschreven. Het ledental is in 2014 toegenomen van 2.712 (31 december 2013) naar 2.875 (31 december 2014): een netto-toename van 163 leden. Er was even een moment waarop we de 2.900-grens hadden bereikt, maar eind van het jaar komen er altijd veel opzeggingen binnen. Inmiddels is de 2.900-grens weer overschreden. Het bestuur heeft een plan-de-campagne voor de ledenwerving vastgesteld en werkt momenteel aan de uitvoering daarvan. In het jaar waarin de VVAB veertig jaar bestaat is er alle aanleiding nog eens goed te kijken naar onze organisatie en op welke wijze die kan worden verbeterd. In het licht daarvan was het bestuur blij verrast met de spontane instelling van een werkgroep van leden die voorstellen hebben geformuleerd voor de verbetering van ons werk en onze organisatie. Het volgende verslagjaar zal daarvan de eerste resultaten laten zien.

(vastgesteld door het bestuur op 7/4/2015)